

אני ולא מלאך

דיברה התורה כלשון בני אדם

1. במדבר | פרק כט

[לה] ביום השמיני עצרת תקיף לכם פל' מלאכת עבודה לא תעשו:

2. דברים | פרק טז

[ח] ששת ימים תאכל מצות ויום השביעי עצרת לך אלקיך לא תעשה מלאכה:

3. תלמוד בבלי | מסכת פסחים דף סז עמוד ב

תניא, רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה, רבי יהושע אומר: חלקהו, חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש. ואמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, כתוב אחד אומר עצרת לה' אלהיך, וכתוב אחד אומר עצרת תהיה לכם. רבי אליעזר סבר: או כולו לה' או כולו לכם. ורבי יהושע סבר: חלקהו, חציו לה' וחציו לכם. (עב"ס סימן) אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעין נמי לכם. מאי טעמא - יום שניתנה בו תורה הוא.

4. תלמוד בבלי | מסכת שבת דף פח עמוד ב

ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנזה שגנזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים! -

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה! - אמר לפניו: רבנו של עולם, מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שכפיהם. אמר לו: אחוז בכסא כבודי, וחזור להן תשובה, שנאמר מאחז פני כסא פרשו עליו עננו. ואמר רבי נחום: מלמד שפירש שדי מזיו שכיתו ועננו עליו.

אמר לפניו: רבנו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה - אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אמר להן: למצרים ירדתם, לפרעה השתעבדתם, תורה למה תהא לכם? שוב מה כתיב בה - לא יהיה לך אלהים אחרים, בין הגויים אתם שרויין שעובדין עבודה זרה? שוב מה כתיב בה - זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות? שוב מה כתיב בה - לא תשא, משא ומתן יש ביניכם? שוב מה כתיב בה - כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם? שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם?

מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, שנאמר ה' אדנינו מה אדיר שמך וגו' ואילו תנה הודך על השמים - לא כתיב. מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב, ומסר לו דבר, שנאמר עלית למרום שבת שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות. אף מלאך המות מסר לו דבר, שנאמר ויתן את הקטרת ויכפר על העם ואומר ויעמד בין המתים ובין החיים וגו', אי לאו דאמר ליה - מי הוה ידע?

5. מהר"ל מפראג תפארת ישראל פרק כד

ואמר הקדוש ברוך הוא למשה 'החזר להם תשובה'. כל הדברים אשר נאמרו כאן מה שאמר הקדוש ברוך הוא, ושאלת המלאכים, ותשובת משה, אינו ויכוח דברים. רק מה שמתחייב מן השם יתברך נקרא שכך 'אמר' השם יתברך. ומה שמתחייב מן המלאכים נקרא שכך 'אמרו' המלאכים. ומה שמתחייב מצד משה נקרא שכך 'אמר' משה.

היכולת לבחור אחרת

7. ר' צדוק הכהן מלובלין | שיחת מלאכי השרת פרק ב

ולכך ישראל אשר להם נטיה בטבע אל ההיפך מרצון השם יתברך וכאשר כופים ומשנים טבעם בשביל רצון השם יתברך הרי יש כאן התחדשות בגופם בשביל רצון השם יתברך ומעורר בכל מעשה ממעשיהם שיר ושבח להשם יתברך. מה שאין כן המלאכים שאין להם יצר לכופו כי טבעם מסור ביד השם יתברך ומשועבדים לעשות רצונו בלי שום נטיה כלל לכך אין יכולים לומר שירה כל שעה רק מצד התחלפות הזמנים שיסד השם יתברך.

6. תלמוד בבלי | מסכת קידושין דף ל עמוד ב

ת"ר: ושמתם - סם תם. נמשלה תורה כסם חיים; משל, לאדם שהכה את לבנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו, ואמר לו: בני, כל זמן שהרטיה זו על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך, ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא, ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי; כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמטרים בידו, שנאמר: הלא אם תטיב שאת, ואם אין אתם עוסקים בתורה - אתם נמטרים בידו, שנא': לפתח חטאת רובץ

היכולת לחזפייע גודל בקוטן

8. תפארת ישראל | פרק כד חקירה לאלהים אלהים

ולפיכך משה אמר 'מה כתיב בתורה וכו'". כלומר כי הסדר של התורה, עם מדרגתה שהיא קודם העולם, אי אפשר רק על ידי האדם, שהתורה סדורה לפי אנושית שלו. וזה, כי כמו האדם אשר יש לו המעלה העליונה שהוא נברא בצלם אלהים, והצלם הזה מקבל אותו גוף הגשמי. וכך התורה בעצמה, עם מעלתה העליונה על כל, הרי היא נתלית ועומדת בדברים הגשמיים, הם המצות המעשיות. וכמו שאין למלאכים הצלם האלהי שיש לאדם, כי הצלם הזה לפי מעלתו העליונה צריך אליו נושא, והוא גוף האדם, שהוא נושא לצלם הזה. והמלאכים שאין להם נושא מקבל, רק האדם שיש לו הגוף, יש לו נושא מקבל. לכך הוא מקבל הצלם הזה. וכן התורה, לפי מעלת השכל הזה, צריך לזה נושא גשמי, הוא האדם. כי מפני שהמצות כל כך הם שכליים, אין עומדים בעצמם, רק צריך שיהיה להם מקבל גשמי, כמו שהוא בצלם אלהים שבו נברא האדם, שלא נתן למלאכי השרת, למעלת ודקות הצלם הזה צריך אליו נושא מקבל

9. של"ה | מסכת שבועות פרק תזרה אור

וסוד הענין, כי מלאכי השרת קטרגו 'מה אנוש כי תזכרנו' כו' (תהלים ת, ה), כי הוא מוכשר לקבל טומאה ולחטוא, ואיך תנתן לו התורה, באתה התשובה אחוז בכסא וחזור להם תשובה, כלומר, תחזור ותאמר להמלאכים שיש תקנה להאדם, אף אם יחטא, בתשובה שיעשה, כי גדולה התשובה שמגעת עד הכסא (יומא פו ב). ובאחיזה זו בכסא, בסוד הנשמות החצובות בכסא, מנוצחים המלאכים ומעלתם מעוטה ממעלת אדם השלם.

אמונתך

תורה שמונעת מחיים
מכית עני הנחן

היכולת לכלול את הגשמיות

10. אורות התורה | פסקה זו

כשם שנשמת האדם היא יותר עליונה ויותר פנימית מהמלאכים, ודוקא מפני גדולתה ירדה עד לתחתית המדרגה, ומשם תעלה ברכוש גדול ועצום ותכשיר את העולם כולו עמה לעליה עליונה מקורית. כן הקודש שבחול, שירד עד לידי החולין הגמורים, הוא יותר נשגב וקדוש מהקודש שבקודש, אלא שהוא מסתתר הרבה.

11. תבארת ישראל | שם

ובמדרש בארו בצד אחר מאיזה צד היה אפשר אל משה לבא במחיצת המלאכים, וגם הוא נכון. אמרו (שמו"ר כח, א) כשעלה משה למרום, בקשו מלאכים לדחותו. מה עשה הקדוש ברוך הוא, צר קלסתר פניו של משה כדמות אברהם. אמר להם, וכי אין אתם מתביישים, וכי לא זה הוא שאתם אכלתם בביתו. שנאמר (תהלים סח, יט) "עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם". בשביל אותו שנקרא 'אדם', שנאמר (יהושע יד, טו) "האדם הגדול בענקים", עד כאן.

12. מושג שביר - מועדים שבועות

הכל מודים בעצרת דבעינן 'לכם'

מאזת אנוי - זה חיוב

ונראה בעזה"י לפרש עם דברי רבינו ה'חכם סופר' בדרשותיו לשבועות [שנת תקפ"ט לפ"ק, ד"ה מה אשיב] בביאור דברי חז"ל [פסחים סח, ב] 'הכל מודים בעצרת דבעינן לכם', בדמיון לשרי מלך שמכבדים את המלך בעשות לו מדי שנה בשנה סעודה, וסעודה זו רגילה להיות בעשירות גדולה כסעודת שלמה כשעתו. פעם נתיישבו מה לעשות עוד, כלום חסר מהם ומשולחנם, וכבר נתרגל בזה ודבר תמידי נתקטן בשוויו. מה עשו, התקינו סעודה כעין סעודת עניים וכלי גולה והזמינו את המלך, והיה חידוש בעיניו, ונעשה בתכלית ההידור והיופי ועלתה לפניו לרצון מופלא

13. ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק | במדבר לחג השבועות

זה הענין דמחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע בכל יום טוב דרבי אליעזר סבר או כולו לה' או כולו לכם דהיינו מי שיכול שיהיה הלכם היינו הנאת הגוף שלו גם כן לשם שמים ולא ירגיש הנאת עצמו אז כולו לכם. ומי שאינו יכול לכוון שיהיה הנאת הגוף שלו גם כן בקדושה יהיה כולו לה' דודאי אין הפירוש שהברירה בידו לברור או הנאת הגוף או יושב ושונה. ורבי יהושע סבר דכל אחד מישראל יכול לאכול ביום טוב בקדושה ורק התורה אמרה לחלק חציו לה' וחציו לכם. ובעצרת הכל מודים שיכול כל אחד שיהיה הנאת הגוף שלו בקדושה שאז מתגלה האור מזמן מתן תורתנו שנתבטל השאור שבעיטה וכאמור. וזה שאמרו הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם שיהיה הלכם גם כן בקדושה מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא ומתעורר בכל שנה שיכול לבטל השאור שבעיטה ויהיה הלכם נמי בקדושה: